

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

МЕДИЧНІ НАУКИ

№ 6 (265) березень 2013

Частина II

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видано Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено
до переліку наукових фахових видань України
(медичні науки)
Постанова президії ВАК України від 06.10.10 р. № 1-05/6

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 8 від 29 березня 2013 р.)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор Савченко С. В.

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор Бур'ян М. С.,

доктор медичних наук, професор Виноградов О. А.,

доктор філологічних наук, професор Галич О. А.,

доктор педагогічних наук, професор Горошкіна О. М.,

доктор сільськогосподарських наук, професор Конопля М. І.,

доктор філологічних наук, професор Синельникова Л. М.,

доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.

Редакційна колегія серії «Медичні науки»:

д. мед. н., професор Андрєєва І. В.,

д. мед. н., доцент Бойченко П. К.,

д. мед. н., професор Виноградов О. А.,

к. мед. н., доцент Виноградов О. О.,

д. мед. н., професор Клименко М. О.,

д. мед. н., професор Клімочкіна О. М.,

д. мед. н. професор Комаревцева І. О.,

д. мед. н., професор Лузін В. І.,

д. мед. н., професор Луїна Н. В.,

prof. Maria Hulikova (Словаччина)

РЕДАКЦІЙНІ ВИМОГИ

до технічного оформлення статей

Редакція «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлені до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) – 3,8 см; верхній колонтитул – 1,25 см, нижній – 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2013.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються у квадратних дужках після цитати. Перша цифра – номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів). Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора). На окремому аркуші подається довідка про автора (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний)).

УДК 378.091.212-054.6

Е. О. Глазков

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Проблема адаптації людини сьогодні стає однією з найважливіших не тільки в теоретичній, але й у прикладній психофізіології. Немає жодного сумніву в тому, що такі питання, як психофізіологічне забезпечення діяльності в умовах, що змінюються, формування нових екологічних відносин у такому середовищі пов'язані з використанням техніки. Розвиток і мобілізація захисту організму від негативних чинників не тільки зовнішнього, але й внутрішнього походження, компенсація порушень у результаті патологічного процесу і, нарешті, прогнозування характеристик трудової діяльності й життєдіяльності людини не можна розв'язати без знання психофізіологічної природи та механізмів адаптаційних процесів [1]. Вихідним у визначенні поняття адаптації є положення про взаємодію організму із зовнішнім середовищем і детермінованість реакцій організму в процесі цієї взаємодії. Аналіз взаємодії дає чітке уявлення про те, що рефлекторна активність організму – це не разовий акт на зразок «стимул – реакція», а система розгорнутих у часі й просторі реакцій, що зумовлює зміни не тільки організму, але й зовнішнього середовища. Варто вказати, що перетворення зовнішнього середовища може припускати не лише зміну фізичних характеристик, але й, при збереженні сталості, зміну значущості, фізіологічної сили (за І. П. Павловим). Дуже важливою теоретичною проблемою, пов'язаною з вивченням реакції взаємодії, є проблема формування нових характеристик, нових властивостей. Набуття організмом нових властивостей і якостей – надзвичайно складне й важке завдання [2].

Проблемі адаптації студентів до навчання у ВНЗ приділялося багато уваги і не тільки представниками психології. Цим питанням цікавляться і філософи, і соціологи, і біологи, і фізіологи, і педагоги. Але від цього актуальність і необхідність дослідження цієї проблеми не знижується. Існують певні протиріччя в багатьох аспектах вивчення проблеми адаптації студентів до навчання у ВНЗ, починаючи з визначення цього поняття, виділення стадій, чинників, механізмів цього процесу, продовжуючи виробленням ефективних стратегій, методів, засобів і прийомів для успішної адаптації [3; 4].

Відомо, що загальний адаптаційний синдром, який виникає в організмі при різких відхиленнях середовища (зміна температури, фізичні і психічні травми, м'язові навантаження та ін.), розвивається у вигляді послідовних стадій [5; 6]. Функціональні показники роботи

серцево-судинної системи як інтегративні критерії адаптаційних можливостей киснево-транспортної системи можливо розглядати як провідні показники, що відображають рівновагу організму з середовищем [7].

Реакції організму на зміни навколишнього світу якісно різні й можуть коливатися від фізіологічно оптимальних до патологічних. При оцінці адаптаційних можливостей організму дітей особливе значення надається визначенню функціонального стану серцево-судинної системи, яка є маркером адаптаційних процесів і перша сигналізує про стани напруги і патології. Відомо, що механізми вегетативної регуляції відіграють панівну роль в адаптаційних реакціях організму й збереженні гомеостазу при зміні умов навколишнього середовища [8].

Процес адаптації студентів відображає складний, тривалий процес і висуває високі вимоги до пластичності психіки та фізіологічних функцій організму молодих людей. Найбільш активні процеси адаптації до нових умов середовища та студентського життя відбуваються на перших курсах навчання завдяки дії стресової ситуації на організм [2]. Більшість нервово-психічних і психосоматичних розладів, які виникають у студентів, є результатом порушення процесу адаптації до умов навчання і виражають нестійкість адаптивних механізмів в тривалих і короткочасних екстремальних ситуаціях [9].

Адаптація студентів до умов вищої школи має фазний характер, зумовлений різноманітними (учбовими) та неспецифічними (поведінковими, побутовими та ін.) чинниками. Адаптація студентів, що мешкають окремо від батьків (гуртожиток, орендована квартира), відбувається важче та може призвести до виникнення різноманітних соматичних захворювань і психоневрологічних станів [8].

Метою роботи було вивчення адаптаційних можливостей організму іноземних студентів у процесі навчання в навчальному закладі та виявлення психологічних умов адаптації студентів до умов навчання у ВНЗ.

У дослідженні використовували дані, які були отримані за результатами обстежень 180 підлітків віком 17 – 18 років, розділених на три групи. Контрольна група сформована зі студентів першого року навчання Інституту фізичного виховання і спорту ЛНУ імені Тараса Шевченка (громадяни України). Групи досліджуваних сформовані з іноземних студентів першого року навчання громадян Туркменістану та Китаю (у подальшому – група 1 та група 2 відповідно).

Оцінку адаптаційних можливостей особистості проводили за багаторівневим особистісним опитувальником «Адаптивність» (МЛО-АМ), розробленим А. Г. Маклаковим і С. В. Чермяніним, який призначений для оцінки адаптаційних можливостей особистості з урахуванням соціально-психологічних та деяких психофізіологічних характеристик, що відображають узагальнені особливості нервово-

Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 6 (265), Ч. II, 2013

психічного й соціального розвитку [10]. Результати досліджень оброблені статистично за допомогою програми Excel-97 з використанням t-критерію Стьюдента [11].

Процес адаптації є тривалим і не завжди успішним. У значній кількості студентів першого року навчання виникають проблеми, які пов'язані з особистісними якостями, відсутністю навичок до самостійної навчальної діяльності, несформованістю професійного самовизначення. Багаторічні дослідження адаптації студентів до навчальних навантажень показують, що перший рік навчання у ВНЗ супроводжується найбільш вираженими функціональними зрушеннями в організмі студентів, зломом старого і формуванням нового динамічного стереотипу, пов'язаною з цим нервово-психічною напругою.

Оцінку адаптаційних можливостей особистості проводили за багаторівневим особистісним опитувальником «Адаптивність» (МЛЮ-АМ). В основу методики покладено уявлення про адаптацію як безперервний процес активного пристосування людини до постійно мінливих умов соціального середовища і професійної діяльності; отримані результати дослідження наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Показники адаптаційних можливостей особистості ($M \pm m$)

Групи n = 60	Нервово-психічна стійкість (НПС)		Комунікативний потенціал (КП)		Моральна нормативність (МН)	
	нижче за середній	вище за середній	нижче за середній	вище за середній	нижче за середній	вище за середній
контрольна	38,1 ± 0,94	20,72 ± 0,79	12,58 ± 0,95	5,25 ± 0,37	14,91 ± 0,7	4,5 ± 0,25
	40 % (24)	60 % (36)	20 % (12)	80 % (48)	40 % (24)	60 % (36)
група 1	40,1 ± 0,69	21,5 ± 1,27	14,1 ± 0,33	5,3 ± 0,15	15,86 ± 0,62	4,9 ± 0,21
	67 % (40)	33 % (20)	33 % (20)	67 % (40)	50 % (30)	50 % (30)
група 2	40,2 ± 0,66	22,38 ± 1,33	14,4 ± 0,58	5,34 ± 0,15	23,12 ± 1,07	4,5 ± 0,25
	70 % (42)	30 % (18)	37 % (22)	63 % (38)	40 % (24)	60 % (36)

Порушення адаптації часто викликаються соматоформною вегетативною дисфункцією. Потенційно вегетативна дисфункція виявляється емоційними розладами, відчуттям страху, тривоги з порушеннями адаптації.

Показники особистісного адаптаційного потенціалу (ОАП) розраховували за формулою: $ОАП = НПС + КП + МН$ та оцінювали за прийнятою шкалою оцінок.

Результатами дослідження встановлено достовірні відмінності між показниками особистісного адаптаційного потенціалу груп 1 і 2 відносно контрольної групи $51,9 \pm 1,01$ та $52,2 \pm 1,01$ ($p \leq 0,001$) відповідно. У той час як показник ОАП для контрольної групи становив $46,8 \pm 1,57$, величина зазначеного показника в групі високої і нормальної адаптації становила $27,6 \pm 0,35$ (17 %) 10 студентів для групи 1 та $27,5 \pm 0,39$ (15 %) 9 студентів групи 2. Для контрольної групи показник високої і нормальної адаптації становив $27,83 \pm 0,33$ (20 %) 12 осіб. Показники задовільної та низької адаптації для студентів 1, 2 груп становили $41,28 \pm 1,12$ (23 %), $57,7 \pm 0,62$ (60 %), 14 і 36 осіб та $41,6 \pm 1,25$ (22 %), $58,2 \pm 0,83$ (63 %) 13 і 38-осіб відповідно. Рівень задовільної та низької адаптації контрольної групи складав $42,44 \pm 1,01$ (30 %) та $57,0 \pm 0,81$ (50 %), 18 і 30 осіб відповідно.

Таким чином, результатами дослідження встановлено, що адаптаційні можливості організму студентів України перевищують відповідні показники іноземних студентів першого року навчання. Установлено, що проблеми процесу адаптації відчувають 63 % іноземних студентів, і лише 37 % студентів мають задовільний рівень адаптації. Аналіз результатів наших досліджень показників адаптованості виявив тенденцію до порушення адаптаційних процесів серед студентів громадян Китаю.

Дослідження дають змогу констатувати, що психодіагностика адаптаційних можливостей іноземних студентів першого року навчання має велике значення, тому що дезадаптація може позначитися на погіршенні роботи пізнавальної сфери, змінах в емоційно-почуттєвій сфері, неадекватності самосприйняття й самооцінки.

Дослідження адаптації є актуальним науково-практичним завданням, від вирішення якого значною мірою залежить підвищення ефективності діяльності, а також збереження та зміцнення психосоматичного здоров'я студентів.

Список використаної літератури

1. **Корольчук М. С.** Адаптація та її значення в системі психофізіологічного забезпечення діяльності / М. С. Корольчук // Вісник : зб. наук. ст. Київ. міжнар. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Психологічні науки. – К. : Правові джерела, 2002. – Вип. 2. – С. 67 – 72.
2. **Маклаков А. Г.** Личностный адаптационный потенциал: его мобилизация и прогнозирование в экстремальных условиях / А. Г. Маклаков // Психол. журн. – 2001. – Т. 22, № 1. – С. 16 – 24.
3. **Карандашев В. Н.** Изучение оценочной тревожности: руководство по использованию / В. Н. Карандашев, М. С. Лебедева, Ч. Спилбергер. –

- СПб. : Речь, 2004. – 80 с. 4. Монахова Л. Ю. Адаптация студентов к процессу обучения в высшей школе / Л. Ю. Монахова // Современные адаптивные системы образования взрослых. – СПб. : Ин-т образования взрослых, 2002. – С. 126 – 130. 5. Битко С. Н. Особенности адаптации к физической нагрузке у баскетболистов при пролонгированном воздействии эфирного масла лаванды (ЭМЛ) / С. Н. Битко, В. Г. Окипняк // Олимпийский спорт, физическая культура, здоровье нации в современных условиях : материалы междунар. науч.-практ. конф. (Луганск, 11 – 13 мая 2004 г.). – Луганск, 2004. – С. 231 – 235. 6. Высочин Ю. В. Современные представления о физиологических механизмах срочной адаптации организма спортсменов к воздействиям физических нагрузок / Ю. В. Высочин, Ю. П. Денисенко // Теория и практика физической культуры. – 2002. – № 7. – С. 2 – 6. 7. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посібник / О. М. Худолій. – Х. : ОВС, 2007. – 186 с. 8. Адаптация первокурсников: проблемы и тенденции / Л. Н. Боронина, Ю. Р. Вишневикий, Я. В. Дидковская и др. // Университетское управление: практика и анализ. – 2001. – № 4 (19). – С. 87 – 94. 9. Посохова С. Г. Психология адаптирующейся личности / С. Г. Посохова – СПб, 2001. – 240 с. 10. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. / Д. Я. Райгородский. – Самара : Бахрах-М, 2006. – 672 с. 11. Ермолаев О. Ю. Математическая статистика для психологов : учебник / О. Ю. Ермолаев. – М. : Моск. психол.-соц. ин-т Флинта, 2003. – 336 с.

Глазков Е. О. Дослідження рівня психологічної адаптації іноземних студентів

У статті подано результати дослідження рівня особистісного адаптаційного потенціалу в процесі навчання в іноземних студентів за багаторівневим особистісним опитувальником «Адаптивність» (МЛЮ-АМ). Надано порівняльну характеристику складників процесу адаптації студентів. Визначено адаптаційні можливості організму студентів у процесі навчання в навчальному закладі та виявлено психологічні умови адаптації студентів-першокурсників до умов навчання у ВНЗ. Визначено необхідність дослідження проблеми адаптації та корекції дезадаптації в процесі навчання.

Ключові слова: адаптація, іноземні студенти, розлади адаптації.

Глазков Э. А. Исследование уровня психологической адаптации иностранных студентов

В статье представлены результаты исследования уровня личностного адаптационного потенциала в процессе обучения у

иностранных студентов по многоуровневому личностному опроснику «Адаптивность» (МЛО-АМ). Дана сравнительная характеристика составляющих процесса адаптации студентов. Определены адаптационные возможности организма студентов в процессе обучения в учебном заведении и психологические условия адаптации студентов-первокурсников к условиям учёбы в вузе. Определена необходимость исследования проблемы адаптации и коррекции дезадаптации в процессе обучения.

Ключевые слова: адаптация, иностранные студенты, расстройства адаптации.

Glazkov E. A. Study of the Level of Psychological Adaptation of International Students

The paper filed a study level of personal adaptive capacity in the learning process of foreign students in multilevel personality questionnaire «Adaptiveness» (MLO-AM) adaptive. Comparative characteristics of the components of the process of adaptation of students. Identified adaptation abilities of students in the learning process in school and psychological conditions of first-year students' adaptation to the conditions of study at the university. Identified the need to study the problems of adaptation and correction of disadaptation is certain in the process of studies.

Key words: adaptation, foreign students, adjustment disorder.

Стаття надійшла до редакції 23.01.2013 р.

Прийнято до друку 29.03.2013 р.

Рецензент – к. мед. н., доц. О. О. Виноградов.

УДК 612.129+615.099:616-092.4

А. С. Лысенко

ДИНАМИКА ПРОДУКТОВ ПЕРИКИСНОГО ОКИСЛЕНИЯ ЛИПИДОВ В СЫВОРОТКЕ КРОВИ КРЫС ПРИ ХЛОРОФОРМНОЙ ИНТОКСИКАЦИИ

В последнее время в большинстве развитых стран регистрируется значительное увеличение заболеваний органов и систем организма человека, вызванных действием ксенобиотиков. В частности, это относится к поражениям печени и поджелудочной железы. Это связано с тем, что большинство ксенобиотиков имеют высокую гепатотоксичность. К ним относят производственные токсиканты, природные соединения и лекарственные средства [1]. По данным